Електронне наукове фахове видання "**Ефективна економіка**" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)
www. economy.nayka.com. ua | № 3, 2019 | 28.03.2019 р.

DOI: 10.32702/2307-2105-2019.3.52

УДК. 640.4:658

О. І. Юдіна,
кандидат економічних наук, завідувач кафедрою готельно-ресторанного бізнесу,
ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет»
Т. С. Яровенко,
доктор економічних наук,
доцент, професор кафедри економіки та управління національним господарством,
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ВИТРАТ ТА ЇХ РОЛЬ У ПРОЦЕСІ СТАЛОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА

Olena Judina
PhD (Economics), Head of the Department of Hotel and Restaurant Business, Higher Educational Institution "Dnipro Humanities University"
Tetiana Yarovenko
D.Sc. (Economics), Associated Professor, Professor of the Department of Economics and Management of National Economy Oles Honchar Dnipro National University

ECONOMIC CONTENT OF EXPENSES AND THEIR ROLE IN THE PROCESS OF SUSTAINABLE ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE HOTEL AND RESTAURANT BUSINESS

У статті розглянуто сутність поняття «витрати», проаналізовано сучасні підходи до характеристики економічного змісту витрат та визначення їх ролі у забезпеченні сталого економічного розвитку підприємств готельно-ресторанної сфери, зазначено складові та умови сталого розвитку суб'єктів господарювання на сучасному етапі.
Проведений аналіз сучасних підходів до характеристики витрат підприємства та визначення їх ролі у забезпеченні сталого економічного розвитку підприємств готельно-ресторанної сфери, показав, що витрати є грошовою оцінкою вартості природних, трудових, матеріальних, інформаційних, фінансових та інших ресурсів на виробництво і реалізацію товарів та послуг, які характеризуються їх цільовим використанням у певному періоді, забезпечують грошове вимірювання різних видів використовуваних ресурсів, виконання тактичних завдань, досягнення стратегічних цілей та планованих результатів щодо зростання рівня його доходності, а, отже, і стійкості.

At present, it has become apparent that the economic sustainability of the enterprise as the main structural element of the region, the economic complex of the region and the country, contributes to the preservation and enhancement of their potential, ensures the updating of the material and technical base, the production of new competitive goods and services, access to international markets, and therefore sustainable economic development. Economic sustainability is a complex

concept, as well as economic activity itself, which depends on the availability of resources, the efficiency of their use, rationalization of the structure and cost reduction.
In the framework of the study, the definition of "expenses" is considered as a process of consumption of various types of resources, which affects the efficiency of the enterprise, is described by a system of "costs - revenues" or "cost + profit", and is characterized by its content as economic elements that create the cost of manufactured products (goods, works, services). Such a grouping makes it possible to determine the total amount of resources consumed at the enterprise and to integrate and differentiate costs in order to analyze and evaluate the efficiency of economic entities, their economic growth, and, therefore, sustainable development.
Sustainable economic development of the enterprise as a socio-economic system is possible if it operates in accordance with the resulting target vector, and the influence of adverse processes and phenomena is neutralized by an adequate system response due to available resources and the possibility of their efficient and rational use by reducing the costs of production and commercial activities.
The analysis of modern approaches to characterizing the costs of the enterprise and determining their role in ensuring the sustainable economic development of enterprises in the hotel and restaurant sector showed that expenses are a monetary assessment of the value of natural, labor, material, information, financial and other resources for the production and sale of goods and services, which are characterized by their intended use in a certain period, provide a monetary measurement of various types of resources used, tactical objectives, strategic goals and planned results for the growth of its profitability, and, consequently, sustainability.

Ключові слова: *витрати, економічний зміст, підприємство, готельно-ресторанне господарство, сталий розвиток, ефективність діяльності.*

Keywords: *expenses, economic content, enterprise, hotel and restaurant industry, sustainable development, efficiency of activity.*

Постанова проблеми. В даний час стало очевидним, що економічна стійкість підприємства як основного структурного елементу галузі, господарського комплексу регіону та країни, сприяє збереженню і примноженню їх потенціалу, забезпечує оновлення матеріально-технічної бази, виробництво нових конкурентоспроможних товарів і послуг, вихід на міжнародні ринки, а, отже, і сталий економічний розвиток.

Економічна стійкість є комплексним поняттям, як і сама господарська діяльність, що залежить від наявності ресурсів, ефективності їх використання, створення гнучкої організаційної структури і життєздатної системи управління.

Стійкість характеризується станом об'єкту по відношенню до дії зовнішнього середовища, а його внутрішні властивості та структура забезпечують зовнішні прояви. Тому для протидії негативним факторам, зміцнення позицій та стійкості потрібно удосконалювати сам об'єкт. Внутрішня стійкість підприємства залежить від матеріально-технічної, вартісної та витратної структури виробництва, збутової й організаційної роботи, фінансової, інвестиційно-інноваційної діяльності та такому їх взаємозв'язку і динаміки, при яких відбувається зростання ефективності економічних показників та своєчасне і адекватне реагування на зміну дії факторів, що впливають, на основі прогресивного розвитку. Тому дослідження сталого економічного розвитку підприємств готельно-ресторанного господарства за рахунок аналізу та удосконалення процесу витрат ресурсів є актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням сутності категорії «витрати» вчені займалися у всі періоди розвитку економічної теорії. Поняттю та ролі витрат з давніх часів присвячувалися роботи багатьох вітчизняних і закордонних учених-економістів, до яких належать Ф. Кене, Дж. Кларк, К. Маркс, А. Маршалл, Р. Нельсон, В. Паретто, У. Петті, Д. Рікардо, А. Сміт, Дж. Фостер, Ч. Хоргрен, Е. Чемберлин та ін. Проблеми класифікації, структури, сутності витрат досліджували такі учені, як Б. М. Андрушків, П. І. Атамас, А. Апчерч, І. А. Бланк, А. Р. Загородній, Д. Р. Мельник Л. М., Сигел, Д. К. Шим. Питання ефективної системи управління витратами освітлювалися в роботах Н. А. Гури, М. Г. Грещака та багатьох інших науковців. Проте, залишається проблема щодо удосконалення понятійної категорії «витрати» з точки зору визначення диференційованого та інтегрованого впливу витрат ресурсів на сталий економічний розвиток підприємства готельно-ресторанного господарства.

Метою статті є аналіз сучасних підходів до визначення сутності понятійної категорії «витрати» та їх значення у забезпеченні сталого економічного розвитку підприємств готельно-ресторанної сфери.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проведення сучасного аналізу щодо трактування зазначеної категорії показало, що в даний час не існує універсального підходу до визначення цього поняття, але така дефініція як «витрати» має певні формулювання в економічній літературі й нормативних документах, застосовується в бухгалтерському, податковому і управлінському обліку, використовується при проведенні фінансово-економічного аналізу, в прогнозуванні, плануванні та оцінюванні ефективності діяльності. Сутність цього поняття розглядається і у державних та міжнародних нормативно-правових актах.

У Національному положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 1 (НП(С) БО1) «Загальні вимоги до фінансової звітності» під витратами розуміється зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які приводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу між власниками) [21]. Також у Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 16 (П(С) БУ 16) «Витрати» термін «витрати» (матеріальні витрати) використовується для матеріальних ресурсів, які були витрачені за звітний період. [22],

Згідно ст. 2 Положення по бухгалтерському обліку ПБУ 10/99 «Витрати організації»: «Витратами організації признається зменшення економічних вигод в результаті вибуття активів (грошових коштів, іншого майна) і (або) виникнення зобов'язань, що приводить до зменшення капіталу цієї організації, за винятком зменшення внесків за рішенням учасників (власників майна)» Відповідно до ПБУ 10/99 витрати підрозділяються на витрати за звичайними видами діяльності та інші витрати. (ПБУ 10/99 «Витрати організації»). А згідно ст. 8 ПБУ 10/99 «…при формуванні витрат за звичайними видами діяльності повинне бути забезпечене їх угрупування за наступними елементами: матеріальні витрати; витрати на оплату праці; відрахування на соціальні потреби; амортизація; інші витрати» [23].

Також відповідно до закордонних нормативно-правових актів «Витратами визнаються обґрунтовані і документально підтверджені витрати здійснені (понесені) платником податків. Під обґрунтованими витратами розуміються економічно виправдані витрати, оцінка яких виражена в грошовій формі. Під документально підтвердженими витратами розуміються витрати, підтверджені документами, оформленими відповідно до законодавства, або документів, оформлених відповідно до звичаїв ділового обороту, використовуваних в іноземній державі, на території якого були проведені відповідні витрати, і (або) документами, побічно підтверджуючими проведені витрати (зокрема митною декларацією, наказом про відрядження, проїзними документами, звітом про виконану роботу відповідно до договору). Витратами визнаються будь-які витрати за умови, що вони вироблені для здійснення діяльності, направленої на отримання доходу» [24].

У Міжнародному стандарті фінансової звітності (МСФО) № 2 «Запаси» «витрати» в контексті запасів, визначаються витрати на придбання, переробку та інші витрати на момент складання звітності, що формують собівартість запасів [12]. Також цей термі трактується як «зменшення економічних вигод протягом звітного періоду, що відбувається у формі відтоку або виснаження активів або збільшення зобов'язань, ведучих до зменшення капіталу, не пов'язаних з його розподілом між учасниками акціонерного капіталу» [9].

Крім того, ретроспективний аналіз показав, що вперше найбільш чітко поняття «витрати» було визначено у роботах У. Петті (XVII ст.), яке він ототожнював з витратами на насіння та вартістю утримання землероба [20]. Фізіократ Ф. Кенэ визначав витрати виробництва як витрати капіталу на засоби виробництва і робочу силу.

Класики політичної економії А. Смит [14] зробили значний внесок у дослідження витрат виробництва, і також як У. Петті, вони вважали, що витрати - це вкладений капітал, праця і земля, що використовуються в процесі виробництва.

К. Маркс у своїх працях писав, що витрати - це сукупність використаних у виробничому процесі засобів виробництва і необхідної праці (робочої сили), які складають вартість виробництва та реалізації продукції.

Неокласики А. Маршалл, Дж. Б. Кларк, В. Парето вважали витратами - витрати таких факторів виробництва, як земля, праця, капітал і організаторські здібності [13]

Чемберлін Е. вважає, що «витрати виробництва включають всі витрати, необхідні для того, щоб створити товар (або послугу), доставити його споживачу і вручити йому цей товар»[18]. Ч. Хорнгрен і Дж. Фостер у своїх дослідженнях витратами називають спожиті ресурси або гроші, які потрібно заплатити за товари і послуги. Вони виділяють два основних типи витрат - змінні та постійні [17].

Д. К. Шим, Д. Г. Сигел визначають витрати як грошовий вираз кількості ресурсів, використаних для досягнення певної мети [8].

І. А. Бланк, М. Р. Грещак, Шим Джей вважають, що витрати - це виражені в грошовій формі витрати ресурсів: трудових, матеріальних, фінансових і інформаційних [1]

Б. М. Андрушків вказує та те, що витрати - це обсяг реально спожитих ресурсів або засобів в процесі виробничої, фінансової, інвестиційної та іншої діяльності. І відзначає, що це поняття безпосередньо пов'язане з формуванням собівартості продукції в процесі господарської діяльності.

Л. В. Нападовська описує витрати як вартісний вираз спожитих в процесі діяльності підприємства (установи, організації) матеріальних, трудових, фінансових та інших видів ресурсів [6].

В. Г. Лебедів, Т. Г. Дроздова, В. П. Кустарів характеризують витрати як економічний показник, що визначає обсяг ресурсів, використаних на виробництво і збут продукції за певний період часу, і відображає їх у складі собівартості продукції, робіт та послуг [10].

На думку Н. Д. Врублевського «витратами підприємства вважаються його витрати на створення виробничих запасів матеріально-технічних ресурсів і послуги (роботи) постачальників, включаючи спожиту в процесі виробництва їх частину» [5].

Вахрушина М. А. акцентує увагу на тому, що «витрати включають збитки і витрати, які виникають в ході основної діяльності підприємства. Вони, як правило, приймають форму відтоку або зменшення активу. Витрати признаються в звіті про прибутки і збитки на підставі безпосереднього зв'язку між понесеними витратами і надходженнями за певними статтями доходів. Даний підхід має назву відповідності доходів і витрат» [3].

Крім того, огляд економічної літератури виявив наступні точки зору вчених на визначення терміну «витрати», які наведено в таблиці 1.

Таблиця 1.
Характеристика витрат за економічним змістом

Автори	Визначення
Бакаєва А. С.	«Витрати - частина витрат організації, пов'язаних з виробництвом продукції, виконанням робіт і наданням послуг, тобто із звичайними видами діяльності» [19, с. 45]
Врублевський М. Д.	«Витрати - витрати організації на створення виробничих запасів матеріально-технічних ресурсів і послуги (роботи) постачальників, включаючи спожиту в процесі виробництва їх частину» [4, с. 24]
Івашкевіч В. Б.	«Витрати - виражені в грошовій формі сукупні витрати живої і упредметненої праці в процесі підприємницької діяльності протягом певного періоду часу» [7, с. 57]
Козак А. Ю. Веретенікова О. Б.	«Витрати - це витрати на здійснення діяльності, безпосередньо не обумовленої виробництвом, але що відбивається на прибутку оподаткування, а також пов'язані з іншим періодом часу і розміром витрат». «Витрати безпосередньо пов'язані з виробництвом і реалізацією продукції і є витратами живої і упредметненої праці на виготовлення продукції та її продаж за певний період і стосовно конкретного виробництва [9, с. 43]
Райзберг Б. А.	«Витрати - виражені в грошовій формі витрати, обумовлені витрачанням різних видів економічних ресурсів в процесі виробництва і обігу продукції й товарів. Загальні витрати складаються з постійних та змінних витрат» [15, с. 268]
Рибакова О. В.	«Витрати - зменшення коштів підприємства або збільшення його боргових зобов'язань в процесі господарської діяльності. Витрати означають фактичне використання сировини, матеріалів праці, послуг і лише у момент продажу підприємство визнає свої доходи і пов'язану з ними частину витрат» [16, с. 13]
Скляренко В. К.	«Витрати - грошова оцінка вартості матеріальних, трудових, фінансових, природних, інформаційних та інших видів ресурсів на виробництво і реалізацію продукції за певний період часу». «Витрати - сукупність різних видів витрат на виробництво і продаж продукції в цілому або її окремих частин. Крім того, витрати включають специфічні види витрат: єдиний соціальний податок, втрати від браку, гарантійний ремонт та ін. Поняття «Витрати на виробництво» і «витрати» можуть співпадати тільки за певних умов» [11, с. 345]
Осадча І. М.	«Витрати - сукупні витрати на реальні товари і послуги; витрати на споживання, інвестиції й державні витрати» [2, с. 1]

Таким чином, дефініцію «витрати» можна охарактеризувати як процес споживання різних видів ресурсів (матеріальних, трудових, техніко-технологічних, маркетингових, адміністративних, інвестиційних, інноваційних та ін.), що впливає на ефективність роботи підприємства, і описується системою «витрати - доходи» або «собівартість + прибуток». Відповідно до економічного змісту, всі витрати, що створюють собівартість вироблених продуктів (товарів, робіт, послуг), групуються за економічними елементами. Таке угрупування пояснюється тим, що дозволяє визначити загальний обсяг спожитих на підприємстві ресурсів і здійснити інтеграцію та диференціацію витрат для забезпечення аналізу та оцінки ефективності діяльності господарюючих суб'єктів, їх економічного зростання, а, отже, сталого розвитку.

Економічний розвиток підприємства готельно-ресторанного господарства з точки зору витратного підходу можна вважати сталим при виконанні наступних умов:

- направленість суб'єкта господарювання на виконання стратегічних завдань прогресивного розвитку виробництва та економіки в цілому;

- відповідність виробничо-комерційної діяльності динаміці потреб макросистеми та сучасним техніко-технологічним вимогам;

- наявність відповідного ступеня самостійності й автономності, а також адекватної та ефективної системи управління;

- володіння необхідним для самоорганізації й саморозвитку ресурсним потенціалом.

В цілому сталий розвиток підприємства досягається шляхом стратегічного і оперативного управління процесом ресурсоспоживання, що забезпечує: інвестиційно-інноваційну активність, конкурентоспроможність продукції та техніко-технологічного устрою суб'єкта господарювання, фінансово-економічну стійкість, здібність до диверсифікації та зниження ресурсомісткості вироблюваних товарів та послуг при збереженні їх якості, організаційно-економічну гнучкість, відтворювальну цілісність (комплексність). Отже, сталий економічний розвиток підприємства готельно-ресторанної сфери забезпечується сукупністю кількісних та якісних характеристик виробничої, організаційної, інвестиційної, інноваційної, фінансової та адміністративно-збутової діяльності, станом матеріально-технічної бази, техніко-технологічного і кадрового потенціалу, рівнем якості й конкурентоспроможності продукції, стабільністю забезпечення ресурсами та умов зростання ефективності їх використання.

Висновки. Аналіз сучасних підходів до характеристики витрат підприємства та визначення їх ролі у забезпеченні сталого економічного розвитку підприємств готельно-ресторанної сфери, показав, що витрати є грошовою оцінкою вартості природних, трудових, матеріальних, інформаційних, фінансових та інших ресурсів на виробництво і реалізацію товарів та послуг за певний період часу, які характеризуються цільовим використанням у певному періоді та забезпечують грошове вимірювання різних видів використовуваних ресурсів. І процес господарювання з виробництва продукції, виконання робіт і надання послуг здійснюється на основі кругообігу ресурсів. Тобто, витрати підприємства готельно-ресторанного господарства, як економічна категорія, являють собою споживання ресурсів в процесі здійснення господарської діяльності у напрямку досягнення стратегічних цілей, виконання тактичних завдань і забезпечення планованих результатів щодо зростання рівня його доходності та стійкості.

Сталий економічний розвиток підприємства як соціально-економічної системи є можливим, якщо вона функціонує відповідно до сформованого результуючого цільового вектора, а вплив несприятливих процесів та явищ нейтралізується адекватною реакцією системи за рахунок наявних ресурсів та можливості їх ефективного і раціонального використання шляхом скорочення витрат виробничо-комерційної діяльності. На базі проведеного дослідження стає можливим визначити ступінь диференційованого впливу витрат на результати роботи підприємства готельно-ресторанної сфери, а також оцінити їх роль у економічному зростанні та сталому розвитку суб'єкта господарювання.

Література.

1. Бланк И. А. Словарь-справочник финансового менеджера / И. А. Бланк. – К.: «Ника – Центр», 2006. – 480 с.
2. Блэк. Дж. Экономика. Толковый словарь; под общ.ред. д.э.н. И. М. Осадчей. М.: ИНФРА-М, Изд-во «Весь Мир», 2015.
3. Вахрушина М. А. Бухгалтерский управленский учет. Учебник для Вузов, 2-е изд. доп. и пер./ М. А. Вахрушина — М.: Омега; Л.: Высш. шк., 2008. - 528 с.
4. Володин А. А. Управление финансами. Финансы предприятий: Учебник / А. А. Володин, Н. Ф. Самсонов и др. / Под ред. А. А. Володина. 3-е изд. М.: ИНФРА-М, 2014. – 364 с.
5. Врублевский Н. Д. «Построение системы счетов управленческого учета» // Бухгалтерский учет. 2006. - № 17. – С. 74–78.
6. Добія М. Теорія бухгалтерського обліку: монографія / Л. В. Нападовська, М. Добія, Ш. Сандер, Р. Матезіч та ін. / за заг.ред. Л. В. Нападовської. – К.: Київ. нац. торг. – екон. ун-т, 2008. – 735 с.
7. Друри К. Управленческий и производственный учет : учебник. 5-е изд., доп. М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2014.
8. Івченко Л. В. Економічна сутність витрат підприємства / Л. В. Івченко / Бухгалтерский учет и аудит. – 2008. – №11. – С. 12-17.
9. Казак А. Ю., Веретенникова О.Б, Марамагин М.С, Ростовцев К.В. Денежное хозяйство предприятий: Учебник для вузов. – Екатеринбург: Изд-во АМБ, 2016. – 464 с.
10. Лебедев В. Г. Управление затратами на предприятии. / В. Г. Лебедев, Т. Г. Дроздова и В. П. Кустарев — СПб.: изд. Дом «Бизнес-пресса», 2009. – 352 с.
11. Либерман И.А. Управление затратами // Монография / Ростов н/Д: Издательский центр «МарТ» – 2016. – С. 619.
12. Маренков Н. Л. Международные стандарты финансовой отчетности: учебное пособие / Н. Л. Маренков. – М.: Экзамен, 2005. – 224 с.
13. Маршалл А. Принципы экономической науки: в 3 т. / А. Маршалл / пер. с англ. – М. : Прогресс, 1993. – Т. I. – 415 с.

14. Смит А. Исследование о природе и причинах богатства народов. / В 2 т-х. – М.: Соцэкгиз, 1962. – 684 с.
15. Трубочкина М. И. Управление затратами предприятия // Учебное пособие / 2-е изд., испр. и доп. – М.: НИЦ Инфра-М – 2015. –319 с.
16. Хегай Ю. А. Управление затратами // Монография / Красноярск.: СФУ – 2015. –230 с.
17. Хоргрен Ч. Т., Фостер Дж. Бухгалтерский учет: управленческий аспект: пер. с англ. / под ред. Я. В. Соколова. – М.: Финансы и статистика, 2001. – 416 с.
18. Чемберлин Э. Теория монополистической конкуренции. – М., 1996. – 170 с.
19. Шакир Я. А. «Экономическая природа затрат». Журнал «Социально-экономические явления и процессы» №11 (033), 2016.
20. Ядгаров Я. С. История экономических учений: Учебник / Я. С. Ядгаров. – 4-е изд., перераб. и доп. – М.: ИНФРА-М, 2009. – 480 с.
21. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013 № 73 (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13.
22. Положение (стандарт) бухгалтерского учета 16 «Расходы» от 31 декабря 1999 года № 318 (с дополнениями и изменениями) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.accounting-ukraine.kiev.ua/standarti
23. Положение по бухгалтерскому учету «Расходы организации» ПБУ 10/99 от 06.05.1999// «Гарант».

References.

1. Blank, I.A. (2006), Slovar-spravochnik finansovogo menedzhera [Dictionary dictionary of the financial manager], «Nika-Tsentr», Kyiv, Ukraine.
2. Blek, Dzh. (2015), Ekonomika. Tolkovyiy slovar [The economy. Dictionary], INFRA-M, Izd-vo «Ves Mir», Moscow, Russia.
3. Vahrushina, M.A. (2008), Buhgalterskiy upravlenskiy uchet [Accounting management accounting], Omega; L. Vyissh. shk., Moscow, Russia.
4. Volodin, A.A. and Samsonov, N.F. (2014), Upravlenie finansami. Finansyi predpriyatiy [Financial management. Business finance], INFRA-M, Moscow, Russia.
5. Vrublevskiy, N.D. (2006), “Building a system of accounts management accounting”, Buhgalterskiy uchet, vol. 17, pp. 74-78.
6. Napadovs'ka, L.V. Dobiia, M. Sander, Sh. and Matezich, R. (2008), Teoriia bukhhalters'koho obliku [The theory of accounting], Kyiv. nats. torh.-ekon. un-t, Kyiv, Ukraine.
7. Druri, K. (2014), Upravlencheskiy i proizvodstvennyiy uchet [Management and production accounting], YuNITI-DANA, Moscow, Russia.
8. Ivchenko, L.V. (2008), “The economic nature of the costs of the enterprise”, Bukhhalterskyj uchet y audyt, vol. 11, pp. 12-17.
9. Kazak, A.Yu. Veretennikova, O.B Maramagin, M.S. and Rostovtsev, K.V. (2016), Denezhnoe hozyaystvo predpriyatiy [Monetary enterprises], Izd-vo AMB, Ekaterinburg, Russia.
10. Lebedev, V.G. Drozdova T.G. and Kustarev, V.P. (2009), Upravlenie zatratami na predpriyatii [Cost management in the enterprise], izd. Dom «Biznes-pressa», St.Petersburg, Russia.
11. Liberman, I.A. (2016), Upravlenie zatratami [Cost Management], Izdatelskiy tsentr «MarT», Rostov n/D, Russia.
12. Marenkov, N.L. (2005), Mezhdunarodnyie standartyi finansovoy otchetnosti [International Financial Reporting Standards], Ekzamen, Moscow, Russia.
13. Marshall, A. (1993), Printsipyi ekonomicheskoy nauki [Principles of economic science], vol. 1, Progress, Moscow, Russia.
14. Smit, A. (1962), Issledovanie o prirode i prichinah bogatstva narodov [Research on the nature and causes of the wealth of peoples], Sotsekgiz, Moscow, Russia.
15. Trubochkina, M.I. (2015), Upravlenie zatratami predpriyatiya [Enterprise Cost Management], NITs Infra-M, Moscow, Russia.
16. Hegay, Yu.A. (2015), Upravlenie zatratami [Cost Management], SFU, Krasnoyarsk, Russia.
17. Horgren, Ch.T. Foster, Dzh. (2001), Buhgalterskiy uchet: upravlencheskiy aspekt [Accounting: management aspect], Finansyi i statistika, Moscow, Russia.
18. Chemberlin, E. (1996), Teoriya monopolisticheskoy konkurentsii [Theory of monopolistic competition], Moscow, Russia.
19. Shakir, Ya.A. (2016), “The economic nature of costs”, Zhurnal «Sotsialno-ekonomicheskie yavleniya i protsessyi», vol. 11 (033).
20. Yadgarov, Ya.S. (2009), Istoriya ekonomicheskih ucheniy [History of economic doctrines], INFRA-M, Moscow, Russia.

21. Ministry of Finance of Ukraine (2013), “National Accounting Standard (Standard) 1 “General Financial Reporting Requirements”, available at: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13 (Accessed 25 Feb 2019).

22. Ministry of Finance of Ukraine (1999), “Regulation (standard) of accounting 16 “Costs”, available at: http://www.accounting-ukraine.kiev.ua/standarti (Accessed 25 Feb 2019).Polozhenie (standart) buhgalterskogo ucheta 16 «Rashodyi» ot 31 dekabrya goda # 318 (s dopolneniyami i izmeneniyami) [Elektronnyiy resurs]. – Rezhim dostupa:

23. Ministry of Finance of the Russian Federation (1999), “Accounting Regulation “Organization Expenses”, available at: http://base.garant.ru/12115838/ (Accessed 25 Feb 2019).

Стаття надійшла до редакції 20.03.2019 р.